SÜLEYM BİN EYYÛB ER-RÂZÎ

Fıkıh âlimlerinin büyüklerinden. İsmi, Süleym bin Eyyûb bin Süleym er-Râzî'dir. Künyesi, Ebü'l-Feth idi. İran'ın Rey şehrinden olduğu için "Râzî" denmiştir. Doğum târihi belli değildir, önce; nahiv, lügat, tefsîr, meânî ilimleriyle meşgûl

oldu. Sonra hadîs ilmiyle uğraştı. Daha sonra Bağdad'a giderek Şey Ebû Hâmid-i İsferâînî'den fıkıh ilmini aldı. Bu ilimde, zamanın âlimleri arasında en büyüğü oldu. Çok eser yazdı.

Hac dönüşünde, 447 (m. 1055) senesi Safer ayında, Kızıl Deniz'in Cidde sahilinde vefât etti. Arab Yarımadasında, Cidde'den Medine'ye bir gün bir gecelik yerde, sahil kenarında limanı bulunan Câr ismindeki küçük bir beldenin kabristanına defnedildi. 80 seneden fazla yaşadı.

Süleym-i Râzî; önce lügat, nahiv, meânî tefsîr, hadîs, ilimleriyle meşgûl oldu. Bu ilimlerde çok yükseldi. Sonra Bağdad'a gitti. Burada bulunan şeyh Ebû Hâmid-i İsferâînî'den fıkıh ilmini öğrendi. Şafiî mezhebi âlimleri arasında, en ileri gelenlerden oldu. Zamanında onun derecesine yükselen olmadı, ilimdeki derecesi eşsizdi. Gecesini ve gündüzünü ibâdetle geçirirdi. Bu husûsta da ona yetişen olamadı.

Hocası Ebû Hâmid'in "Ta'lîka"sına, tâ'lîk, açıklamalar yaptı. Hocası vefât ettiği zaman, onun yerinde ders vermeye başladı. Sonra Şam'a gitti. Şam bölgesinin liman şehri olan Sûr'a yerleşti. Orada karşılıksız, sırf Allah rızâsı için, ilim öğretmeye başladı.

Onun ilim aldığı âlimler çoktu. Ebü'l-Hüseyn Ahmed bin Fâris el-Lügavî', Ebû Hâmid-i İsferâîni, Ahmed bin Abdullah el-İsfehânî, Ahmed bin Muhammed el-Basîr-ur-Râzî, Kûfeli âlimlerden Muhammed bin Abdullah-i Ca'fî ve Muhammed bin Ca'fer et-Temîmî, Ahmed bin Muhammed el-Mücebbir ve daha başka âlimlerden çeşitli ilimleri öğrendi, hadîs-i şerîf dinledi ve rivâyetlerde bulundu.

Kendisinden de; Ebû Bekr el-Kettânî, Hatîb-i Bağdadî, Nasr-ül-makdîsî, Ebû Nasr et-Turaysîsî, Abdurrahmân bin Ali el-Kâmilî, Sehl bin Bişr el-İsferâînî ve daha pekçok âlim ilim aldılar, hadîs-i şerîf dinleyerek ve yazarak rivâyette bulundular.

Sehl-i İsferâîni anlatıyor "Süleym'in kendisi bana anlattı ve dedi ki: Ben on yaşlarında iken, Rey şehrinde bir misâfir yemeğinde idim. Ba'zı âlimler de orada bulunuyorlar ve bana nasihat ediyorlardı. Birisi bana: "Yakınıma gel ve Kur'ân-ı kerîm oku!" dedi. Ben de, Fâtiha sûresini okumaya çalıştım. Dilimin tutulmasından dolayı buna muvaffak olamadım. Bana: "Senin annen var mıdır?" dedi. Ben de: "Evet!" dedim. O da dedi ki: "Annene söyle! Allahü teâlânın seni, Kur'ân-ı kerîmle ve ilimle rızıklandırması için sana duâ etsin!" Ben de dönüp geldim. Annemden, duâ etmesini istedim. O da bana duâ etti. Yaşım büyüdüğünde, Bağdad'a geldim. Orada Arab dili ve edebiyatını, fıkıh ilmini öğrendim. Sonra Rey'e döndüm. Câmide iken, Müzenî'nin "Muhtasar" kitabı ile karşılaştım. Biraz sonra, kitabın sahibi Müzenî de oraya geldi ve bize selâm verdi. O, beni tanımıyordu. Eser sahibi olan Müzenî, orada konuştuğumuz konuları işitince, bana: "Bunlar, benim bilmediğim mes'elelerdir. Anlatınız ki, biz de bunların aynısını öğrenelim" dedi. Benim de hemen aklıma: "Şayet senin annen varsa, ona git ve sana duâ etmesini söyle! Çünkü ben, annemin duâsı sebebiyle bu ilme kavuştum" demek geldi.

İmâm-ı Sübkî diyor ki; "Süleym-i Râzî, kuvvetli bir vera' sahibi idi. Allahü teâlânın râzı olduğu bir yoldaydı. Çok vakitler, kendi kendini hesaba çekerdi. Faydasız şeylerle uğraşıp vaktini boş yere geçirmezdi."

Müemmel bin Hasen diyor ki; "Süleym'i görmüştüm. Elindeki kalemin ucu kısalmıştı. Kalemi yontmaya başlayınca, dudakları da kıpırdamaya başladı. Anladım ki, kalemin daha önce yazdıklarını okuyordu." (Çünkü o, vakitlerini hiç boş geçirmediği için, kalemini yontarken bile Kur'ân-ı kerîm ve tesbih okuyordu.)

Ebü'l-Kâsım bin Asâkir, "Kitâb-ı Tebyîn"de diyor ki: "Süleym, fıkıhda büyük bir âlim ve ilminde parmakla gösterilenlerden idi. Fıkıh, hadîs, garîb-ül-hadîs, tefsîr, lügat, meânî ve çeşitli ilimlerde kitaplar yazdı. O, Sûr şehrinde fıkıh ilmini yayanların ilki oldu. Orada, ondan çok kimseler istifâde etti. Büyük âlim Şeyh Nasr-ül-makdisî bunlardan biridir."

Eserlerinden başlıcaları şunlardır:

1. Zıyâ-ül-kulûb: Tefsîr ilmine dâir bir eserdir.

2. El-Mücerred: Fıkıh ilmine dâir 4 cildlik bir eserdir.

3. El-Kâfi: Fıkıh ilmine dâir bir eserdir.

4. Et-Takrib: Fıkıh ilmine dâir bir eserdir.

5. Garâib-ül-hadîs.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu’cem-ül-müellifîn cild-4, sh. 243

2) Tabakât-üş-Şâfiiyye cild-4, sh. 388

3) Tehzib-ül-esmâ vel-lüga cild-1, sh. 231

4) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 275

5) Keşf-üz-zünûn sh. 98, 466, 915, 1091, 1205, 1278, 1593, 1630